

X. Nemzetközi Epigraphical Kerekasztal Debrecenben

2000. novemberében szervezte meg először Debrecenben a Debreceni Egyetem Ókortörténeti Tanszéke és az MTA DAB Epigraphical Munkabizottsága a görög és római felirattal kutatóinak megbeszélését és előadásorozatot, amelynek témája az ókori városfejlődés feliratos forrásainak bemutatása volt. Azóta minden esztendőben rendeztünk egy-egy tematikus kerekasztalt, többször külföldi kutatók részvételével. Volt szó az antik orvostudomány, a közigazgatás és az adminisztráció, a vallás és a kultusz, az állam és a jog feliratos emlékeiről, és egy alkalommal a román kollégákkal közösen Sarmizegetusában, az egyik legfontosabb erdélyi római lelőhelyen rendeztük meg a konferenciát. 2010. március 30-31-én a Debreceni Egyetem adott otthont a nemzetközi rendezvénynek, amelyen megünnepeltük kerekasztalunk tizedik évfordulóját. A külföldi résztvevők Spanyolországból, Olaszországból és Romániából érkeztek. A nézők élénk érdeklődésével kísért rendezvény két részből állt. Először a külföldi vendégek előadásai hangzottak el.

A kolozsvári *Ioan Piso*, az ottani Régészeti Múzeum igazgatója, a római Dacia provincia megalakításához vezető utat ismertette az újabb ásatások tárgyi és feliratos emlékei alapján. Kitért arra is, hogy miért ott húzódott későbbiekben a provincia határvonala, ahogyan azt a térképekről ismertük, és kezdetben mennyire tért el attól. Azt a problémát is felvetette, hogy a közigazgatási, illetve katonai belső körzethatárok nem estek

egybe. *Piso* professzor nemcsak nemzetközileg ismert munkásságával hívta fel magára a figyelmet, hanem a verespataki bányaprogram megalkuvást nem tűrő szakmai ellenzőjeként elvesztette egyetemi és múzeumi állását, és sarmizegetusai ásatásától is megfosztották. Csak hosszú pereskedés eredményeként kerülhetett vissza a múzeum igazgatói székébe. A Barcelonai Egyetem tanára *Marc Mayer*, aki egy ideig Katalónia kultuszminisztere is volt, egy különös leletsoportot ismertetett. Egy római fazekasműhely rontott cserepeinek feliratai segítségével bepillantást nyújtott a korabeli kisváros, Calagurris politikai és sportélete mellett a hispaniai erotikus ábrázolások és versikék világába is. A képekkel kísért, jó hangulatú előadást a Maceratai Egyetem fiatal munkatársa, *Giulia Baratta* követte, arra a kérdésre keresve a választ, miért jelent meg gyakran a római szarkofágokon a hordó ábrázolása? Az előadó szerint ez nem az eltemetett halott kádár mesterségére, hanem a halál utáni életre, mintegy az élet vizére utalt. Az ugyancsak kolozsvári *Radu Ardevan*, egyetemünk egykori vendégtanára egy római család emlékeit mutatta be az antik Gyulafehérvárról.

A kerekasztal második részében az ókori felirattal jelentős hazai központjait képviselték az előadók. *Kovács Péter* a Pázmány Péter Katolikus Egyetem professzora egy harminc soros görög nyelvű feliraton találta meg annak a Gaius Aurelius nevű katonának az élettörténetét, aki kalandos élete során többek között Pan-

noniában is harcolt. A Magyar Nemzeti Múzeum régésze és a Pécsi Tudományegyetem tanára, *Szabó Ádám*, a halála után a senatus által az emlékének eltörlésével büntetett Commodus császárnak Sopron területéről előkerült feliratával foglalkozott.

A további előadók szorosabban kötődtek a Debreceni Egyetemhez. *Szabó Edit* az Ókortörténeti tanszék vezetője, *Forisek Péter* pedig docense. Egyetemünkön szerezte meg diplomáját a később Heidelbergben doktorált *Kató Péter*, aki arra kereste a választ, hogy létezett-e valamiféle „katonai kultúra” a hellénisztikus városokban. Eloszlatta azt a tévhitet, hogy a korszakban csak a polgároktól elszakadt zsoldosseregeket alkalmaztak, és kimutatta, hogy a birodalmi központtól távol fekvő városoknak saját polgáraival kellett megvédenie magát más városok vagy rablók támadásai ellen. *Szabó G. László* és *Szalai Krisztina* a Debreceni Egyetem doktorandusai után az Ókortörténeti Tanszék egykori vezetője, *Németh György* ismertette egy kiadatlan karthágói ólomtábla latin nyelvű mágikus feliratát. A Debrecenben doktorált *Gradwohl Edina* (SOTE) ókori görög és római orvosnők tiszteletére emelt feliratos emlékeket mutatott be.

Az előadások végén *Németh György* bemutatta a konferencia résztvevőinek a

párizsi *Élodie Cairon* Debrecenben, a Hungarian Polis Studies sorozat 18. köteteként 2009-ben publikált feliratgyűjteményét, amelyet a szerző betegsége miatt nem tudott személyesen ismertetni (*Les épitaphes métriques hellénistiques du Péloponnèse à la Thessalie*). A kötet tájegységként közli a hellénisztikus korban keletkezett verses sírfeliratokat görögül, francia fordításban és alapos kommentárokkal. A gyűjtemény eredetileg egy Párizsban, a Sorbonne Egyetemen megvédett disszertációként készült. A kötet illeszkedik a sorozat vállalt céljához, a teljességre törekvő feliratkorpuszok közreadásához, amelyek sorában jelentek meg korábban Debrecenben a pannoniai, a daciai és katalóniai görög feliratok.

Az előadásokat élénk vita követte. A sikeres kerekasztal egyik legfontosabb újdonsága az volt, hogy a Debreceni Egyetem doktorandusai közül ketten is bemutatkoztak a nemzetközi rendezvényen, de a fiatal kutatók közül is hárman kötődtek az egyetem doktoriskoláihoz. Ez azt mutatja, hogy a kerekasztal tíz éves hagyománya nemcsak a nemzetközi szinten helyezte el Debrecen, mint a feliratos kutatások regionális központját, hanem azt is, hogy e hagyománynak folytatói is lesznek a következő évtizedekben.

Németh György

Boudewijn Dehandschutter leuveni professzor debreceni látogatása

2009. december 4-én Debrecenbe látogatott Boudewijn Dehandschutter leuveni professzor. A személyesnek induló meghívás és látogatás hamar „hivatalossá” vált, amikor a professzor felajánlotta,

hogy szívesen tart előadást a Debreceni Egyetemen. A megtisztelő felajánlás nyomán a Magyar Patrisztikai Társaság Debrecen-nyíregyházi Csoportja és a DE Magyar Irodalom- és Kultúratudományi